

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(7.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
(Júliusnak) 22-dik napján, 1794-dik
Eszterdöben.

Hadi Környütlállások.

A' *Hollandiai* Közöns. Társaságnál lévő
Anglus Követ, Lord *St Helene*, egy írást
intézett Június' 29-dikén a' *Hollandiai* Ren-
dekhez, mellyben jelentette nékiek, hogy
York Hertzeg' tudósítása szerént, kéntele-
nítetttek el - hagyni az eggyesült Seregek
Brugge Városát, mellyet tüstént el-foglaltak
a' Frantziák; és e' szerént, külön lévén
már szorítva *Ostenda* Városa, a' több ré-

G

szétől *Austr. Flandriának*: nem lehet többé *Angliának* is egyesülése, az *Oriendai* kikötő helynél fogva *Austr. Belgyiommal*; minekokáért tegyenek *Hollandia'* Rendjei, magok jobb vóltokért is, minden siettséggel olly intézeteket, hogy az *Angliából* érkezendő, és már leg-nagyobb réizént tengeren lévő *Katonaság*, és *munitzió*, midőn a' *Skáldisnak* tengerbe való szakadásához fog jutni, minden hátráltatás nélkül tovább szállíttathasson a' *Skáldis-vizén*.

Brugge Városa' *Elöljárói*, midőn látták volna *Június' 24-dikén*, hogy már kapuik előtt áll *van Damme* *Fran. Generális*: hozzája küldötték *Reyts* *Notáriust*, négy rendbéli kéréseikkel, mellyeket meg is nyertek; mint ez nyilván meg-tetfzik, a' nevezett *Generális*, és *Notárius* között lett egyességnek elő-adásából, mellyet az itt következő írás foglal magában:

„*Flandriában* fekvő *Brugge* Városának *Polgármesterei*, és *Tanátsa*, ezen említett *Város' Lakosai* nevekben, és képekben jelentik, hogy *Brugge* Városát, erősségeit és földjét, minden előrevaló feltétel nélkül adják - által a' *Frantzia* *Közöns. Tarsaság'* *Seregeinek*, és *Fejedelemségének*. *Közönségesebben* esmeretes azonban a' *Frantzia* *nemes és jó szívűség* (*la generosité et la loianté*), hogy sem a' *Bruggei* *Magistrátus* ne reménylhetne következendő négy dol-

gokat a' Köz. Társaságnak felséges és hatalmas pártfogásától:

1.) A' Lakosok' bátorságának, mind személlyeikre, mind vagyonyaikra nézve való meg-maradását. 2.) Kiki a' másodás Religiót tart, annak tellyes és egész szabadságú gyakorolhatását. 3.) Hogy senki ne háborgattassék; se kérdőre ne vonattassék azon vélekedésiért; és poliikus magaviseletéért, mellyek a' mostani állapotot meg előzték. 4.) Hogy a' melly Lakosok el hagyták leltjekben a' magok honnyaikat, tsendesen vissza-térhessenek, 's ne kénytelenítessenek előrevaló aggodásban lenni azért, hogy ne talán úgy tartatnak májdan, mint Kiköltöztek, 's ez okon háborgattatni fognak, és kérdőre vonattatni "

„A' Táborban, *Brugge* előtt *Messidor* (Arató) Hónapnak 6-dikán (a' mi számlálásunk szérént: Június' 24-dikén) második éftendejében az egyy és meg-oszolhatatlan Közöns. Társaságnak. "

Brigad. Gen *Van Damme*,
és *Reyts*.

A' *Londoni* Udvari Újságnak első Júliusi darabja így emlékezett *Ostendáról*: *Vyse* Obersternek leveléből, a' melly Jun. 29-dikén irattatott *Ostendában*, nyilván lehet látni: hogy a' nevezett Oberster, Jun. 29 dik napján a' 8 dik, 33 dik, és 44-dik Regementeket; minden más Seregekkel, ágyúi készületekkel; és éleséggel egyyütt hajókra szállította, hogy elhagyhassa *Ostendát*. — El is hagyta Julius-

nak első napján, 's helyébe mentek a' Frantziák.

A' Frantzia Nemzeti Gyűlésnek 5-dik Júliusi Ülésében, így perorált *Barrers*: „A' Közjóra ügyelő Deputátzió alig követheti, a' mi Védelmezőink' győzedelmeiknek sebess folyamataját. Az alatt hogy a' Számberi, és Mó-zai (Sambre-i és Meuse-i) Sereg vilfza szer-zette a' Közönséges Társaságnak a' *Genappei* Departemant (Közönséges Társaság-Ofztályt); bal felől való része Népünknek el foglalt egy nagy kikötő helyet. Frantzia kézben vagyon *Ostenda*: a' kikötő hely, hajójainak leg nagyobb részével, ágyúi készületeivel, 's magazinomjaival együtt a' Közönséges Társaságé.

(Ezen álitás meg nem eggyez *Vys e* Ánglus Ober-sternek fellyebb elő adott irásával)

„Nyereségért mindent, 's magadat is eladó *London*, meg fogláz büntettetni, és már el kezd fel irattatni a' te sorsod, az *Ostendai* kikötő helyben. — Ha *Tournai* (Dornik) meg vétele hírül fog hozattatni: akkor bővebben fogunk benneteket tudósítani *Ostende'* meg-vételéről. — *Mons*nak meg vétele Uraivá tesz bennünket *Athnak*; (*Ath*, külsin; de igen szép, és erős Város a' *Hannoniai* (Hainaut-i Grófságban). Midőn *Tournai* miénk: miénk akkor a' *Skáldis* is, és tsupán ezek azok az utak, mellyek által eggyesülésben lehetnek *Condé*, *Vaenciennes*, *le Quesnoi*, és *Landrecies*, az össze állott Seregekkel. Ezen helyek-béli Örietek (Garnizonok) nehezen tarthat-jak fel a' kommunikátziót (közösülést) *Brüsszel*, és *Mons* között levő Seregekkel 's a' t.

Hágából (Hollandiának fő Városából)
 Júliusnak 9-dikén. — „Ezen folyó hónap-
 nak 6-dikán (Vasárnap), és 7-dikén,
 rend-kívül-való Gyűléseket tartott a' mi
 Közönséges-Társaságunk' Státus-Tanátsza,
 mellyekben jelen vólt a' Helytartó, vagy
 Igazgató (*Stadhouder*) Hertzeg is. Meg-
 jelent ő Hertzegsége Július' 7-dikén, hét
 frigyes Tartományainknak Képviselőik
 között is, kik hasonlóképpen együtt
 tanátskoztak az említett napon: minthogy
 közelget a' Frantzia Sereg határunkhoz, s
 illy környülállások, rendkívülvaló intéze-
 teket kívánnak, a' minthogy tétettek is
 már következő rendelések: *Bois le
 Duc (Silva Ducis)* nagy, szép, és erős
Flandriai Városunknak motsáros környékei
 az ott folyó *Dommel*, és *Aa* vizek által,
 el fognak boríttatni. A' Lakosok meg-
 intettek, hogy siessenek aratásokkal, s
 szerezzenek-bé eleséget magoknak elege-
 dendőt. Hasonló intést vettek a' *Berg-op-
 zoomi*, és *Mastrichti* Lakosok is. — *Zee-
 landi* Tudósításaink szerént, *l'Écluse* erős
 Városotkánkat el kezdték már ostromlaní
 a' Frantziák. *Sas de Gand*hoz is közelget
 egy csoport Ellenség. — Azon ütközetben,
 a' melly Júl. 5-dikén történt *Brüsszel* mellett,
 és a' mellyben sok részt vettek a' *Hollan-
 dusok*, kétfzer verettettek - villza, a' mint
 hallyuk, a' Frantziák; de a' harmadszori

viadalt olly erővel kezdték 's folytatták, hogy kentelenítették el - vonni magokat előlük az egyesült Seregek. "

(*Maeſtricht*, vagy *Maſtricht* (*Trajectum ad Moſam*), régi, nagy, szép, és igen erős Városa *Hollandiának*. Fekszik a' *Moſa* (*Meuſe*) folyó vizének bal partján. *Brüſſeltől*, napkelet felé 22; *Páriſtól* pedig, észak, és napkelet között 77 frantzia mértföldre, vagy ugyan annyi órányira. Egy darabot külön választ *Maſtrichtól* a' *Moſa*, és az a' darab, vagy rész, *Wycknek* neveztetik, mellyet a' Városnak több részével egy szép híd egyesít. — *XIV. Lajos* Franzi Király, 13 napok alatt vette meg *Maſtrichtot*, 1763-ban. — *Berg-op-zoom* (*Bergae ad Zomam*) kis, de kies, és derek erősségű Városa *Hollandiai-Brabantziának*. Relizerént egy kis hegyen fekszik, réſſzerént pedig a' *Zoom* (*Zoma*) vize partján, melly viz egy kanális által egyesítve van a' *Skáldissal*. — *Spinola* Spanyol Vezér többet el-vesztett ezen Erősség alatt, 1622 ben tíz ezer Embernél; még se mehetett vele semmire; *Lövendal* Frantzia Vezér, 65 napi ágyúzás után juthatott ehez, 1747 ben. *Auszriai Flandriában* fekvő *Antverpia* Városától heted - fél órányira esik, észak felé. — *Antverpiához*, *Bois - le - Duc* 18 órányira fekszik, észak és napkelet között, 's ugyanannyira *Amſterdámhoz* is dél felé. — *l'Écluse*, vagy *Sluis*, *Slusae*; *Bruges*, vagy *Brugge*, *Brugae* Városától *Auszr. Flandriának*, negyedfél mértföldnyire esik, észak, és napkelet között. — *Sas de Gand* erős kis Város *Hollan. Flandriában*, *Gand* vagy *Gent* Varosunktól,

mellyel egy tsatorna által egyesítve vagyon, nints mell' ebb három órányi járó földnél.)

A' *Brüsszeli Tudósítások*, nem Július' 5-dikén, hanem 6-dikán történtnek írják azon ütközetet, mellyről emlékezet vagyon a' *Hágai Levél*' végén. — Minthogy az Ellenségnek a' vólt főképpen ez úttal a' tzellya, hogy *Soignies* erdönket el-foglalja, ezen erdőt pedig *Hollandusok* fedték: tehát ők derekassan is vitézkedtek, de sokat is vesztettek. — Hertzeg *Hessen-Philippsthal* Generálisokról az íratik, hogy öszve-daraboltatott a' Frantziák által.

Lüttich (Leodium) Városából, Júl. 11-dikén. — „Tegnapelőtt el-foglalták a' Frantziák *Namur* -Városát. Az említett naptól fogva ki-maradt a' *Brüsszeli* Posta, honnan azt hozzuk-ki, hogy az nap Brüsszelbe is bé-fészkelte magát az Ellenség. — *Beaulieu* Generális, által - jött a' *Móza* (németül *Maas*, frantziául *Meuse*) vizén, szomszédságunkba. Hertzeg - Püspökünk, a' múltt éjtízaka ment-el innen. — Szoros parantsolatjok vagyon a' Fran. Katonáknak, hogy az el-foglalt 's foglalandó helyekbéli Lakosokat, leg-kissebb részben is meg ne bántsák, melly parantsolatot tellyesítenek is a' mint mindenfelől hallyuk — nem úgy, mint *Dumourier* alatt.“

Júliusnak 12-dikén költt és ma érkezett *Lüttichi*, *Aquisgránumi*, és *Hervei* Levelek

azt bizonyítják, hogy a' Frantziák nem voltak még akkor se *Namurban*, se *Brüszszelben*; és hogy Hertzeg *Koburg* *Brüszszel* felé; Gen. *Beaulieu*' Szuktzeffzora pedig, Gen. *de la Tour* *Namur* felé elő-nyomúlt. (Gen. *Beaulieu*, Hg *Waldeck* helyett, a' ki betegsége miatt nem szolgálhat: Fő-Quártélymesterré lett Hg *Koburnál*).

A' Rajna - mejjéki Frantziák, Jul. 5-dik 6-dik, és 13-dik napjain, megént szerezsét próbáltak Seregeink ellen: de nem böldogáltak.

A' *Cataloniái* Spanyol Vezérrel *Union* Gróffal viaskodó Frantzia Vezér *Dugommier*, minekutánna *Bellegarde* Várán kívül, egésszen vissza - nyerte a' Spanyoloktól, valamit el-foglaltak vala ezek a' *Roussilloni* Frantzia Grófságban: igen szerette volna *Bellegardet* is meg - kapni, egy füst alatt; azért is következendő foglalatú írást botsátott az abban lévő Spanyol Kommendánshoz: „Ha, úgymond, vissza nem adod most te *Bellegardet*, az én felkívánásomra: majd akkor nem lesz idő többé a' vissza - adásra, midőn tenéked fogna akaratom lenni arra. Te, éhség és nyomorúság által fogsz el-veszni a' te falaid között, ha eleibe teszed a' hijjába - való ellent - állást, *Spanyol-Országba* olly feltételek alatt lehető vissza - menetelednek, mint a' mellyeket *Navarro* Generális

fogadott - el , hogy tudniillik: benn haggyad a' Várban, minden eleség 's ágyú-béli készületedet, 's magad és a' kormányozásod alatt való Nép helyett, Frantziákat küldess - vissza *Spanyol-Ország*ból. " — A' *Spanyol Kommendáns* azt felelte ezekre a' feltételekre, hogy ellenkeznek azok mind *Spanyol-Ország'* betsületével, mind pedig az övével; minekokáért nem is állhat azokra.

*Spanyol-Ország*nak *Barcelona* (*Barcino*) nevezetű nagy, gazdag, szép, erős, és ki-kötő helyes Városából (melly, fő Városa *Catalonia Tartomány*ának, és száz óránnyira fekszik *Madrittól* napkelet felé) Jún. 21-dikén költ az itt következő Tudósítás: — „A' mi *Kommendánsunk*, *Marki de Fannos*, két örvendeztető *Leveleket* tétetett tegnap közönségesekké, melyeket Fő Vezérünk Gróf *Union* útasított hozzá a' maga *Figuerasi* fő-kvartélyából, Júniusnak 18-dikán.

Első Levél.

„ Szerentsém vagyon hírül adni *Excellenziádnak*, hogy az én kormányozásom alatt lévő *Seregnék* mind szárnyait, mind derekát meg - támadta tegnap reggel az *Ellenség*; de *Vitézeink* által ditsősségesen vissza-verettetett. Estek-el közzüle 500-an, sokan sebesedtek - meg, és egynehányan foglyokká lettek. A' mi veszteségünk,

kevésre megy. Ha olly sok foglalatos-
ságaim nem vólnának, gyönyörűségemnek
tartanám, környülállásosan tudósítani Ex-
cellentziádat “ ’s a’ t.

Második Levél.

„Ebben a’ szempillantásban, úgymint
estvéli hat órakor érkeze hozzám a’ híre,
hogy a’ *Cerdagnei* térségről el-vonta magát
az Ellenség, ’s el-hagyta tanyáit, mellye-
ket ottan foglalt vala. Ennek tselekedésére
a’ Lakosok kényszerítették ötet. Mondottam
vólt én Excellentziádnak — úgy jut elzem-
be — hogy ezek a’ Lakosok, főképpen
a’ *Casigliar de Nuciak*, olly bátorsággal,
’s erővel bírnak, hogy két százan ellent-
álthatnak két ezer Ellenségnek, sőt vissza is
verhetik azt. Meg-esküdtek, hogy készeb-
bek inkább meg-válni életektől, mint meg-
adni magokat szentségtörő Ellenségjeiknek.
Győző próbáit adták ezen készségjeknek
a’ jó Lakosok, mert két napok alatt szün-
telen tüzelt reájok az Ellenség: még sem
engedtek néki, ámbár lakó helyeiknek
nagy része el-égett. Az Állzonyok kivált-
képpen, igen nagy vitézséget mutattak.
Ha ezen példát minden szomszéd Népek
követéndik: úgy rövid időn meg-szabadú-
lunk fene- ellenségeinktől.“

Olasz - Országból. —

Mediolanum (Milano, Mayland)

Városából, Július’ 7-dikén. — „A’ már

fegyverben lévő *Pedemontziumi* Lakosoknak száma, meg-haladja a' negyven ezeret, kik, 3 tsapatokban egyesítették magokat a' rendszeréntvaló Katonasággal.

Cremona Városából, Július' 5-dikén.
 „Az ide - való Újságban, következő nevezetes tikkelyt olvasunk: Tsászárs' Felsége' rendelése, hogy az örökös Tartományokban szedendő száz harmintz ezer új Katonákra nézve, ezeket a' 3 dolgokat kell meg - tartani: 1.) Míg ez a' had tartánd, addig nem öldözhatnak - fel a' Nemesek senkit is, a' Katonává való létel' kötelessége alól. 2.) A' Rekrutázás, főképpen a' Városi Polgárok, Kalmárok, és Mesteremberek között fog meg - esni. 3.) A' föld-mívelésre alkalmas személlyek meg fognak kémélltetni, a' mennyire tsak lehet, a' fegyver - fogástól.“

Lengyel - Országról. —

Egy *Varsói* Levélből, mellyet a' *Berlini* Újság közlött Júliusnak 10-dikén, következő értelmű Tudósítást olvasunk a' *Varsói* Népnak 27-dik és 28-dik Júniusi maga - viseletéről: — „Júniusnak 27-dik napján, estvéli 5 órakor mind ki-takarodott innen (*Varsóból*) a' fegyveres sokaság, katonai gyakorlások végett a' sántzokba; és 9 órakor tért-vissza a' Városba, a' midőn egy szakasz belőlle meg-állapodott az Ó-

Város' Tanátsháza előtt, 's minekutánna végezte volna tisztelkedését: eggy a' Vezetői közzül — *Konopka* nevezetű — beszédet tartott, mellyben keményen ki-kelt a' Nemzeti Fő-Tanáts, és Bün-itélő (Criminal.) Törvényszék ellen, hogy ezek tsak halogatják eggy időről más időre azon fogva lévő Lengyeleknek ki-szententziázását, a' kik nyilvánvaló Hazaárulók; melly kése-delmezések által több több költekezést okoznak a' Nemzetnek, sőt nem lehet tudni, ha lessz-é valami a' ki-szententziázásból; de ezt tselekedheti a' Nép magától 's a' t. Neki tüzesedvén a' Nép, kiáltotta mindenfelől, hogy addig el nem oszol: míg akasztó-fákat nem állít, 's meg nem bünteti a' bünösöket; a' minthogy kéfszen is állottak tsak hamar, különb-különb-féle részeiben a' Városnak, számos akasztó-fák. — Meg kell vallani a' Criminális Törvényszékről, hogy ez szakadatlanúl foglalatós-kodott eddig, az árestáltattak' ügyének, és leg-először is kiváltképpen az ártatlanul el fogattattaknak vizsgálásában, kik közzül egynehány százan bünteleneknek íteltettek már, és szabadon botsáttattak. Még 177en maradtak fogva, 's ezeket akarta most elő-rángatni a' Nép. *Zakrzewski* Presidens vátig igyekezett reá beszélleni a' Népet, hogy halasztódjon-el az egész dolog Június' 30-dik napjára, és ki is vagdaltatta az

akasztó - fákat. De a' Nép még inkább fel - indúlt, lármát ütött, 's ismét talpon állottak az akasztó-fák, mellyeken következő személyek fosztattanak - meg életektől, minden előre való törvénytörési meg - ítéltetés nélkül, úgymint: Belső-Tanátsos *Boskamp Lassopolski*; *Grabowski*; Korona-Fiskálissa *Majewski*; *Roguski Máté*; *Pientka*; *Wulfers* Prókátor, a' ki Tagja vólt azon *interimalis* Tanátsnak, mellyet fel-váltott Májusnak 28-dikán a' Nemzeti Fő-Tanáts, de még akkor megárestáltatott, a' midőn tartott vólt még az említett *interimalis* (ideig - való) Tanáts; Hertzeg *Czetwertinski Antal*, *Przemisli Castellanus*; Hertzeg *Maffalski*, *Vilnai Püspök*. — Az elől nevezett 5 személyek mindjárt a' fenn - említett Tanátsház előtt akasztattak fel; a' 6-dik, *Kraków* nevezetű külső Városban; a' 7-dik, most *Pétersburgban* tartózkodó néhai Vezér *Branicki* palotája előtt; a' 8-dik végre, *Brühl* nevet viselő palota előtt. — Utolsó Férjfi vólt Hg *Maffalski* a' maga Familiájában, melly már régtől fogva virágzott *Lithvániában*. — *Zakrzewski* Prezidens' sok intéseinek engedett ugyan tsak annyiban a' Nép, hogy a' több gyanús Foglyok' sorsát el-halasztotta Június' 30 dikáig. Ezen Foglyoknak — szám szerént 109 személyeknek — neveik ki - nyomtattattak, és a' nyomtatványok

minden közönséges helyeken fel - raggat-
tattak. “

Sendomiron kivűt *Lublint* is el foglaltá
egy még más Várossal együtt a' Ts. K. Ka-
tonaság.

B é t s.

Végtére is tsak ugyan arra mene-ki a'
dolog, hogy a' két Udvari Teátrumok;
árendába adattattak *Braun Péter* Úrnak;
olly kötések alatt: hogy a' Fels. Udvartól
minden esztendőre negyven ezer forintot
kap *Braun* Úr, az Udvari Lózsékért; 's az
Udvar' részéről való egyéb szabad bé-
járásokért. *Braun* Úr tartozik a' Teátrális
Személlyekkel kötött Kontraktusokat egész
végig meg-tartani; minden költségeket saját
kasszájából fizetni; ha valamit nyer; az a'
magae lefz. — *Viganóékat*, már nem a'
Wiedeni, hanem az Udvari Teátrumokba
alkalmaztatja. *Muzzarelli* Ballétmestert is
meg-tartja, Atyafiaival együtt, a' Kon-
traktussok' fogytáig. *Braun* Úrnak nem
Arendátor, hanem *Vice-Director* léfzen
a' titulussa. Fő - Direktornak, *Hertzeg*
Rosenberg marad, de tsak némelly dolgokba
lefz be-folyása. Az árenda fog kezdődni
a' jövő Auguszt. első napjan. A' Német
Énekes Játékokból, 's az azokra fel-fzedett
személlyek' dolgából semmi se lefz.

Elegyes Tudósítások.

A' *Vesuvius*-hegye meg-szünt háborogni Júniusnak 19-dikén. — A' melly *Nápolyi* Levél ezt írta, több más nevezetes dolgokat is foglal magában; de most nem közölhetjük.

Pest-Vármegyéből olly szomorú történetet írnak, hogy *Ketskémét* Mezővárosában kilentz száz tizenhárom házak, és 20 malmok lettek Júliusnak 10-dikén lángok' prédáivá, és sok szegény Lakosok semmit egyebet meg nem menthettek azon kívül, a' mi rajtok vólt. A' Templomok, és Parochiák, noha közel járt hozzájuk a' veszedelem: ugyan tsak meg-maradtak, sérelem nélkül.

Slavoniai Lakosoktól értjük, hogy *Szerem-Vármegyében* mind gabona, mind izéna jól termett. — *Posega-Vármegyében* is meg-lehetős aratás vólt, és még bővebb lett volna: de a' ragya nem kevés károkat tett a' gabonában.

Tomaso d'Amato nevü *Nápolyi* Pap, olly vakmerőségre vetemedett, hogy a' *Kármeliták'* Templomában. — eggy olly szent helyen, a' hol tsak a' kegyességet, engedelmességet, 's kerefztyén polgári kötelességet elő-adó tífza evangyéliomi

tudományt kellett vala hirdetni: — nem irtódzott, éppen midőn a' Sz. Mise tartott, zabolátlan szabadságra, 's vallástalanságra tsábítani a' Népet. Ezen gonosz Ember azonnal el - fogatott, 's el - vette érdemlett büntetését. — Ezen botránkozásnak semmivé - tétele végett, minden Templomokban három napi ájtatosság tartatott.

H í r a d á s.

Nemes Szabad Királyi *Debretzen* Városa' Patikája, melly eddig közönséges *Provisio* alatt vólt, minden abban lévő szerekkel, fűvekkkel, edényekkel és mindenféle ahoz tartozó eszközökkel, e' folyó Esztendőben, Augustusnak 14-dik napján közönséges Licitátzióra fog botsáttatni, és el - adattatni. Melly Terminus' előre olly véggel hirdettetik, hogy a' kiknek megvevő szándékjuk lenne, a' meg-írt napra azon Szabad Királyi Városban meg-jelenvén, magokat a' Helybéli Magistrátus előtt jelentsék. *Debrecini in Sess. one Magistratus* 18-a Julii 1794.

